

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права, економіка та кібербезпеки
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор Міжнародного гуманітарного
університету
Професор Костянтин ГРОМОВЕНКО
«26 вересня» 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Рівень вищої освіти

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)
ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ (РнД)

Спеціальність

(назва ступеня вищої освіти)
081 «Право»

Освітня програма

(код та найменування спеціальності)
«Право»
(найменування освітньої програми)

Викладачі	канд. філос. н., доцент Шамша І.В.
Профайл викладачів	https://scholar.google.com/citations?user=9NGuID3sAAAAM&hl=ru
Контактний тел.	097 172 48 00
E-mail:	igorshamsha@gmail.com
Сторінка курсу у Moodle	https://moodle.mcu.edu.ua/course/view.php?id=1076
Консультації	Згідно розкладу перед іспитом

Силабус розглянуто та прийнято на засіданні кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін, проф. _____
 Альбіна ОВЧИННИКОВА

Перевірено:
Гарант освітньо-наукової програми, проф. _____
 Денис МАНЬКО

Перевірено:
Начальник навчального відділу, доц. _____
 Лариса РАЙЧЕВА

Погоджено:
Проректор з науково-педагогічної роботи, проф. _____
 Анатолій ГОНЧАРУК

1. Анотація до курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії у галузі права передбачає освоєння низки теоретичних знань та практичних умінь та навичок необхідних для подальшої наукової та науково-педагогічної діяльності. Зміст дисципліни базується на вивченні сучасних концепцій, теорій, напрямів, моделей вітчизняного та світового науково-філософського дискурсу, осмисленні та розумінні актуальних проблем розвитку сучасної науки та її значення в основних сферах людської життєдіяльності.

Філософські знання покликані розвинути загальнотеоретичну та методологічну культуру науковця, виробити в нього потребу й бажання логічно мислити, формувати вміння вибірково ставитися до всесезростачого обсягу наукової інформації. Оволодіння філософськими поняттями пов'язано з переборюванням догматичних методів мислення, удосконаленням творчих здібностей, потрібних для становлення особи як науковця, викладача, вихователя молоді.

Усвідомлення цінності духовної культури, її єдності й цілісності в результаті може бути досягнуто лише на базі багатства філософських пошуків минулого й сучасного в усьому їх різноманітті. При цьому обов'язковою умовою є опрацювання першоджерел у їх цілісності. Важливо, щоб здобувачі засвоїли логіку не тільки певного класичного твору, а й розвитку головних філософських категорій у контексті логіки культури. Велике значення має також творчий аналіз сучасної філософської літератури з актуальних проблем, які стоять перед людством.

Впровадження науки і сучасних інформаційних технологій в найважливіші сфери життєдіяльності суспільства, глобалізація світового розвитку, становлення нелінійних і віртуальних моделей життя – ці та багато інших явищ актуалізують проблеми філософсько-світоглядного і логіко-методологічного рівня. Таким чином, філософська підготовка здобувачів наукового ступеню є однією з найважливіших умов всебічного формування професійних і загальнокультурних якостей майбутнього наукового працівника й педагога.

2. Мета та завдання курсу

Курс «Філософія» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» повинен забезпечити засвоєння специфіки філософського осмислення світу, сприяти формуванню високої світоглядно-методологічної культури, сприяти розвитку теоретичних настанов щодо інтеграції наукового знання, формуванню універсального дослідника, що працює в сучасних міждисциплінарних наукових галузях. Виходячи з цього, завданнями курсу є:

- знайомство аспірантів з фундаментальними складовими історії та філософії науки;
- історією виникнення та розвитку наукових програм в контексті розвитку культури і філософії;
- структурною наукового знання і динамікою його розвитку;
- факторами соціокультурної детермінації пізнання, науковою етикою;
- специфікою дисциплінарних і міждисциплінарних досліджень;
- стратегіями наукового пошуку і наукового дослідження на сучасному етапі розвитку науки.

3. Формат курсу

Відповідно до вимог програми з філософії передбачено такі форми роботи як лекції, проведення семінарів з обговоренням дискусійних питань, самостійне ознайомлення з першоджерелами та іншою філософською літературою, виступ з доповіддю, написання та захист реферату, залік, іспит. У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інтерактивні методи навчання, відбувається активне долучення здобувачів до обговорення тем курсу, що сприяє оволодінню ними інтегрально, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями та отриманню передбачених освітньо-науковою програмою результатів навчання.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У процесі реалізації програми дисципліни «Філософія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цінних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК-1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницької діяльності.

ФК-2. Здатність до застосування концептуальних та методологічних знань в науково-дослідній роботі та предметній сфері наукових досліджень.

ФК-3. Здатність до вирішення наукових проблем та завдань у сфері дослідження.

ФК-4. Здатність розробляти методологію наукового дослідження у відповідній галузі знань.

ФК-5. Здатність планувати та організувати дослідницьку діяльність.

ФК-7. Здатність формувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу з предметної сфери наукового дослідження.

ФК-8. Здатність до критичного аналізу досліджень різних науковців з предметної сфери наукового пошуку.

ФК-10. Здатність використовувати прийом системного аналізу результатів досліджень.

ФК-12. Здатність до генерування ідей та створення нових знань у сфері дослідження.

ФК-13. Здатність до проведення досліджень на глобальному рівні з використанням іноземних наукових джерел та бібліографічних баз.

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньо-науковою програмою:

ПРН-1. Використовувати та розуміти категоріальний апарат з предметної області досліджень.

ПРН-3. Знати принципи та прийом системного аналізу результатів досліджень.

ПРН-9. Використовувати понятійно-категоріальний апарат, теоретико-методологічні засади та методичні прийоми для обґрунтування проблем та подальшого розвитку наукових досліджень з предметної сфери фундаментального та/або прикладного спрямування.

ПРН-10. Організовувати, планувати та виконувати наукові дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування.

ПРН-14. Переосмислювати наявне та створювати нове цілісне уявлення, пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу з предметної сфери наукового дослідження.

ПРН-17. Узгайлювати результати власних досліджень, надавати та обґрунтовувати власні пропозиції з предметної сфери дослідження.

5. Обсяг курсу

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
4	120	40 / 8	20 / 4	60 / 108

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Курс, (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
2020 - 2021	1, 2	1	Обов'язкова

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Здобувачі отримують теми курсу, питання практичних (семінарських) занять, список основної, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів, теми доповідей та рефератів, питання іспиту, а також критерії оцінювання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи онлайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення реферативних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

8. Політики курсу

У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інтерактивні методи навчання, відбувається активне залучення здобувачів до обговорення кожного з питань курсу, що сприяє досягненню такого кваліфікаційного рівня підготовки випускників, при якому вони повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з створенням якісних правових актів.

Критерієм вибору методів навчання є їхня відповідність дидактичним меті та завданням навчального заняття, конкретним обставинам – умовам і часу навчання, психоемоційному стану здобувачів III-го рівня вищої освіти, рівню їхню базової підготовки та мотивації тощо. При цьому слід врахувати не лише потребу надання здобувачам нових знань, а й формування у них вміннь та навичок, необхідних для подальшого самостійного здобуття й оновлення інформації, професійного й фахового застосування набутих знань.

На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань здобувачів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Підсумковими формами контролю знань здобувачів є залік (перший семестр) та іспит (другий семестр). До заліку та іспиту допускаються ті здобувачі, які відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістовні модулі.

При викладанні курсу «Філософія» підтримується політика строгого дотримання академічної доброчесності. Списування під час іспитів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). При перевірці реферату особлива увага приділяється самостійності мислення здобувача, підтримується нульова толерантність до плагіату. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Переглядання відбувається із дозволу наукового відділу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

9. Схеми курсу 1 семестр

№№	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Кількість годин	
						денне	вечірнє
1	Тема 1. Філософські проблеми науки. Наука і культура. 1. Філософія та наука. 2. Наукова картина світу та етапи її розвитку (докласичний, класичний, неокласичний, постнеокласичний). 3. Поняття «знання». Різноманіття форм знання. 4. Аксиологічні проблеми науки. Ціннісні орієнтації вченого. 5. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого. Етика науки. 6. Взаємозв'язок науки і культури. Наука в загальному культурному проекті.	Лекція	Презентація	Основна: № 7, с. 3-26, 57-70, 263-278 Допоміжна: №№ 5, 9, 28, 32, 33, 34	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	2 акад. год.
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття	2 акад. год.	-

2	Тема 2. Загальнотеоретичні та методологічні основи наукового пошуку. 1. Пізнання як предмет філософського аналізу. 2. Особливості наукового пізнання. Критерії науковості. Емпіричний та теоретичний рівень пізнання. 3. Методи і форми наукового пізнання (проблема, гіпотеза, теорія, концепція, науковий факт). 4. Загальнонаукові принципи та методи наукового дослідження. 5. Понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження.	Лекція	Презентація	Основна: № 4, с. 45-68, 253-278. № 7, с. 27-55, 97-113 Допоміжна: №№ 10, 14, 23, 24.	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	2 акад. год.
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи Підготувати індивідуальне завдання	2 акад. год.	-
3	Тема 3. Антична філософія: зародження принципів раціонального пізнання. Схоластична методологія Середньовіччя. 1. Раціоналізація мислення у Давній Греції. Зародження протонаукового мислення в філософії досократиків (Геракліт, Піфатор, Зенон, Демокріт). 2. Формування методологічної проблематики в класичний період давньогрецької філософії (софісти, Сократ, Платон, Аристотель). 3. Логіко-епістемологічна проблематика у пізній грецькій та римській філософії (кінізм, епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм, неоплатонізм). 4. Особливості методу схоластичної філософії: діалектика, логіка, ексегетика. Гносеологія томізму. 5. Подальший вплив філософії античності та середньовіччя на розвиток наукової думки.	Лекція	Презентація	Основна: № 6, с. 37-57. № 7, с. 180-189 Допоміжна: № 1, 30.	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	-
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-
4	Тема 4. Філософія Нового часу: створення методології наукового пізнання. 1. Початок наукової революції (праці М. Коперніка, Т. Браге, Й. Кеплера, Г. Галілея). Загальна характеристика експериментальної науки Нового часу. Філософське значення творчості Ісаака Ньютона. Формування механістичної картини світу. 2. Емпіризм і раціоналізм як напрями в теорії пізнання Нового часу. Френсіс Бекон та принципи	Лекція	Презентація	Основна: № 6, с. 58-117. № 7, с. 190-203 Допоміжна: №№ 3, 19.	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	-
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до	2 акад. год.	-

<p>експериментального природознавства. Рационалізм Декарта та правила наукового методу.</p> <p>3. Основні методологічні підходи в філософії Нового часу: математизація знання, номіналізм, конвенціоналізм, сенсуалізм, ідеалістичний емпіризм, агностицизм, скептицизм.</p> <p>4. Значення ідей Нового часу для подальшого розвитку науки.</p>			<p>самостійної роботи Підготувати індивідуальне завдання</p>			
<p>5</p> <p>Тема 5. Німецька філософія як завершальний етап становлення класичної методології.</p> <p>1. Загальні риси класичної німецької філософії.</p> <p>2. Трансцендентальна філософія Іммануїла Канта: метафізика і наука. І.Кант про чуттєве споглядання і категорії розуму. Агностицизм І.Канта: паралогізми і антиномії чистого розуму.</p> <p>3. «Науковчення» та ідеалістичне пояснення пізнання у Йогана Готліба Фіхте.</p> <p>4. Натурфілософія і вчення про пізнання Ф.Шеллінга.</p> <p>5. Філософія духа, логіка і діалектика Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля.</p> <p>6. Антропологічний матеріалізм та критика релігійної свідомості Людвіга Фейєрбаха.</p> <p>Діалектичний матеріалізм К.Маркса як остання спроба створення універсальної методології.</p>	<p>Лекція</p> <p>Практичне заняття</p>	<p>Презентація</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>Основна: № 6, с. 87-117.</p> <p>Інформ. рес: №№ 2, 4, 10, 12.</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Підготувати індивідуальне завдання</p> <p>Підготуватися до заліку</p>	<p>4 акад. год.</p> <p>2 акад. год.</p>	<p>-</p> <p>2 акад. год.</p>

№№	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Кількість годин	
						денне	зочне
1	Тема 6. Некласична наука: особливості картини світу, гносеологія, методологія. 1. Вплив відкриттів в галузі природничих наук на формування неklasичної картини світу. 2. Поняття неklasики. Некласична онтологія. Некласична культура мислення. Некласичний тип наукової раціональності. Релятивізація основ класичного пізнання. 3. Некласична наука. Антифундаменталістська та антиуніверсалістська методологічна програма. Криза очевидності. Конструктивізм як характерна риса неklasичної науки. Зміна критеріїв науковості. 4. Соціокультурна обумовленість епістемологічних практик. 5. Значимість суб'єктної складової наукового пошуку. Перегляд суб'єкт-об'єктних відносин в гносеології та методології. Основні напрями філософії ХІХ – першої половини ХХ ст. та їх методологічні підходи.	Лекція	Презентація	Основна: № 6, с. 118-165. № 7, с. 204-207. Інформ. рес.: № 2, 3, 4, 5, 11.	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	-
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-
2	Тема 7. Становлення та проблеми методології суспільних та гуманітарних наук. 1. Становлення соціології як науки про суспільство. Особливості позитивного методу при вивченні соціальних явищ. 2. Перегляд позитивного методу; значення ідей та цінностей в проєкті соціальних змін. 3. Структурно-функціональний підхід при вивченні соціального. 4. Методи комунікативної філософії. 5. Становлення проблематики гуманітарного пізнання. Поняття «символічна форма»; символ як апріорна форма свідомості. Становлення герменевтики як теорії інтерпретації. Філософія діалогу.	Лекція	Презентація	Основна: № 2, с. 96-115. № 3. Допоміжна: №№ 2, 17, 31. Інформ. рес. №№ 11, 12.	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	2 акад. год.
		Практичне заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи Підготувати індивідуальне завдання	2 акад. год.	-

<p>3</p> <p>Тема 8. Філософія науки як науковий напрямок та його розвиток в ХІХ – першій половині ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування та розвиток позитивізму. Закон «трьох стадій» О.Конта. «Позитивна» методологія. 2. Особливості методологічного підходу емпіріокритицизму (махізму). Неопозитивізм. Програма очищення мови науки. Принцип верифікації знання. 3. Прагматизм: Ч. Пірс, У. Джеймс, Дж. Дьюї, Дж. Г. Мид. Методологічні установки прагматизму. 4. Е. Гуссерль як засновник феноменології. Поняття «феноменологічна редукція» та «епохе». Значення феноменології для подальшого розвитку філософії та науки. 	Лекція	Презентація	Основна: № 2, с. 133-138. № 7, с. 164-167 Информ. рес: №№ 2, 4, 5, 10, 12.	Опрацювати рекомендовану літературу Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи	4 акад. год. 2 акад. год.	2 акад. год.
<p>4</p> <p>Тема 9. Філософія науки в другій половині ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постпозитивізм як реакція на вузький емпіризм позитивізму та неопозитивізму. Принцип фальсифікації знання; органічний зв'язок теоретичного та емпіричного рівня наукового знання. 2. Аналітична філософія та її основні напрями. 3. Антипозитивістський напрямок філософії науки. О. Койре та його ідея не кумулятивного розвитку науки. І. Лакатос: методологія дослідницьких програм. Т. Кун: парадигмальний розвиток науки. Ст. Тулмін: еволюція матриці розуміння. Дж. Холтон: тематичний аналіз науки. П. Фейєрабенд: методологічний анархізм. 	Лекція	Презентація	Основна: № 2, с. 139-150. № 7, с. 168-176. Допоміжна: №№ 11, 12, 16. Информ. рес: №№ 5, 10, 12.	Опрацювати рекомендовану літературу Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи Підготувати індивідуальне завдання	4 акад. год. 2 акад. год. 2 акад. год.	-
<p>5</p> <p>Тема 10. Філософія постмодернізму. Постнекласика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи «Іншого» як умовне позначення практик існування та взаємодії в постмодерністський період. 2. Основні поняття філософії постмодернізму: постметафізичне мислення, смерть суб'єкта, смерть автора, інший, метанаррація, логоцентризм, дискурс, пустий знак, різом, симулякр, хаосмос, складка. 3. Структуралізм та постструктуралізм: пізнавальні практики та основні категоріальні елементи. 4. Синергетика як метод та наукова парадигма. 5. Наука в суспільстві, що рухається до сталого розвитку. 	Лекція	Презентація	Основна: № 1, с. 57-150. Допоміжна: №№ 4, 6, 8, 13, 15, 18, 20, 21, 22, 25, 26.	Опрацювати рекомендовану літературу Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на практичне заняття Виконати завдання до самостійної роботи Підготувати індивідуальне завдання	4 акад. год. 2 акад. год.	-

10. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання успішності навчання здобувачів наукового ступеню доктора філософії здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FХ, F).

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.
Форма контролю: залік, іспит.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів на першому занятті. Рівень знань оцінюється:

«зараховано», «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має концепт з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«зараховано», «добре» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має концепт з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«зараховано», «добре» С - від 74 до 81 балів – Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність концепту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

«зараховано», «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність концепту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

«зараховано», «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, випливає з початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний концепт з завданнями до самостійної роботи.

«не зараховано», «незадовільно з можливістю повторного складання» FХ – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

«не зараховано», «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за усіма видами робіт, зазначені у таблиці нижче.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ**

Денна форма навчання

Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
І. Обов'язкові			
1.1. Підготовка до семінарських (практичних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час семінарських (практичних) занять	40
Виконання модульних завдань			
1.2. Підготовка до модульного контролю знань	-//-	Перевірка правильності виконання модульних завдань	35
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Разом балів за обов'язкові види РС			
85			
II. Вибіркові			
Виконання індивідуальних завдань			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, тощо	-//-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР	5
Разом балів за вибіркові види РС			
15			
Всього балів за РС			
100			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Зачина форма навчання

Види самостійної роботи		Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
1. Обов'язкові				
<i>За виконання модульних (контрольних) завдань</i>				
1.1. Підготовка до модульного контролю знань	Відповідно до розкладу	Перевірка правильності виконання модульних завдань		70
Разом балів за обов'язкові види СРС				
II. Вибіркові				
<i>Виконання індивідуальних завдань (за бажанням Здобувача)</i>				
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР		10
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, судової практики тощо	-/-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР		10
2.3. Інші види індивідуальних завдань	-/-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР		10
Разом балів за вибіркові види СРС				
Всього балів за РС				
				30
				100

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті» (затверджене ректором наказом № 112 від 01.11.2018 року).

Навчальна дисципліна «Філософія» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу (КМСОНП). Дана система запроваджується з метою удосконалення системи контролю якості знань Здобувачів, сприяння формуванню системних та систематичних знань, ритмічної самостійної роботи впродовж семестру, підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (ECTS).

Оцінювання знань Здобувачів повинно сприяти реалізації низки завдань, зокрема:

- підвищення мотивації Здобувачів до системного навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних, стійких знань, умінь та навичок;
- відкритість контролю, яка базується на ознайомленні Здобувачів на початку вивчення дисципліни переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей Здобувачів, розвитку їх творчого мислення, та підвищення ефективності навчального процесу.

У випадку відсутності Здобувача на лекції або семінарському занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття протягом одного тижня з моменту його появи. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. За 10 днів до початку сесії викладач припиняє приймати відпрацювання.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії здають семестровий залік в першому семестрі. Залік отримують ті здобувачі, які на заліковому занятті зробили доповідь та оформили її письмово згідно вимогам. На заліку підсумовуються результати роботи здобувача за перший семестр.

Здобувачі здають іспит з філософії, на якому оцінюються їх досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньо-науковою програмою за спеціальністю 081 - Право. До іспиту допускаються ті здобувачі, які прослухали курс лекцій та отримали відповідну кількість балів за всі передбачені програмою види роботи, здали залік за перший семестр. В іспит входять 90 питань за усіма 10 темами курсу, які поділені на екзаменаційні білети по 3 питання у кожному. За кожну правильну відповідь за кожним питанням білету здобувач отримує максимумально до 10 балів.

Основна

11. Рекомендована література

1. Дюбронравова І., Сідоренко Л. Філософія та методологія науки: Підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 223 с.
2. Кузь О. М. Філософія науки : навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
3. Починок Б. В., Починок В. Б. Вступ до філософії гуманітарних наук : підручник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2012. 384 с.
4. Семенюк, Е. Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.
5. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.-метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Dostoy of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утлож [та ін.]. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 76 с.
6. Філософія: навчальний посібник / за ред. І. Ф. Надольного. Київ: Вікар, 1997. 584 с.
7. Штанько В.И. Філософія и методологія науки: учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественных и технических вузов. Харьков: ХНУРЭ, 2002. 292 с.

Допоміжна:

1. Аристотель. Сочинения в 4-х томах. Т.1. Ред. В. Ф. Асмус. Москва: Мысль, 1976. 550 с.
2. Афанасьев О. Гуманітарні парадигми та парадигми гуманітарних наук. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Вип. 663-664. С. 19–26.
3. Декарт Р. Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) / пер. з лат. В. Андрушко, С. Гатальська. *Психологія і суспільство*. 2015. № 2. С. 37-46
4. Єршова-Бабенко, І. В. Психосинергетика та її місце в постнекласиці. *Інтегративна Антропологія*. № 2 (18) 2011. С. 16-27.
5. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

6. Ивакин А. А. Единство бога, человека и ноосферы: философское эссе. Одесса: Фенікс, 2012. 244 с.
7. Козерод О. В. Исторіографічні проблеми єврейської історії і філософії: монографія. Київ: Радуга, 2014. 192 с.
8. Кравець М. С. Філософія сталого розвитку інформатійного суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Історія. Філософія. Політологія*. 2020 № 19. С. 66-68.
9. Крижановська Т. О. Аксиологічний аспект науки. Débats scientifiques et orientations prospectives et développement scientifiques: collection de variétés scientifiques «AOTOD» avec des matériaux de la 1 conférence scientifique et pratique internationale (Vol. 4), Paris, 5 février 2021. *Ulmystia-Paris: Plateforme scientifique européenne & La Fedetà*, 2021. С. 87-89. DOI: 10.36074/logos-05.02.2021.v4.21
10. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
11. Кун Т. Структура научних революцій / пер. с англ. И. З. Налегова. Москва: Прогресс, 1975. 288 с.
12. Лакатос И. Наука и псевдонаука (выступление в радиопрограмме Открытого университета 30 июня 1973 г.) / пер. с англ. М. Каревой под редакцией А. Щетникова.
13. Надоша О. В. Теоретико-методологічний аналіз сталого розвитку у контексті сучасних дослідницьких підходів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 10, 2011.
14. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
15. Петров О. Роль і місце науки в досягненні цілей сталого розвитку 2030. *Збірник наукових праць НАДУ*. 2020. Спецвипуск. Наука для цілей сталого розвитку. С. 29-33.
16. Пуанкаре А. О науке / пер. с фр., под ред. Л. С. Понтрягина. Мпсква: Наука. 1990. 736 с.
17. Риккерт Г. Ф. Філософія життя. Мн.: Харвест, 2000. 240 с.
18. Семенов Е. П., Туница Т. Ю. Що заважає практичному втіленню ідеї екологічної конституції Землі? *Вісник НАН України*. 2012, № 4. С. 30-38.
19. Соловьев В. С. Право и нравственность. Мн.: Харвест, 2001. 192 с.
20. Сталій розвиток – стан та перспективи: Матеріали Міжнародного наукового симпозіуму SDEV'2018 (28 лютого–3 березня 2018 року, Львів-Славське, Україна). Львів, 2018. 343 с.
21. Федорова, Н. Е. Роль науки в формуванні моделі сталого розвитку національної економіки. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2015. Т. 2. № 1. С. 16-29.
22. Цехмістро І. В. Голістична філософія науки. Харків: АКТА, 2003, 279 с.
23. Цофнас А. Ю. Гносеологія: учебное пособие. Одесса: Наука и техника, 2011. 248 с.
24. Цофнас А. Ю. Теорія систем і теорія пізнання: монографія. Одеса: Астропринт, 1999. 308 с.
25. Хакен Г. Тайны природы. Синергетика: учение о взаимодействиях. Москва-Ижевск: Институт компьютерных исследований, 2003, 320 стр.
26. Хаустова В. Є., Омаров Ш. А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). С. 265-273.
27. Чмиленко, Ф. О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Дніпро: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
28. Шейко, В. М. Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання, 2006. 307 с.
29. Эмерсон Р. Нравственная философия. Мн.: Харвест, 2000. 384 с.
30. Эмпирик С. Три книги Пирроновых основоположений. Мн.: Харвест, 2000. 272 с.
31. Ягодзінський, С. М. Наукова раціональність і раціоналізм в освіті. *Практична філософія*. 2010. № 2. С. 62-69.

32. Heather Douglas, H. Pure Science and the Problem of Progress. *Studies in History and Philosophy of Science. Part A. June 2014*. DOI: 10.1016/j.shpsa.2014.02.001
33. Kruytsova, N. V. & Domnikova, I. A. Anthropologization of Science: from the Subject of Cognition to the Researcher's Personality. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2020. № 18, p. 20-33. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i18.221300>
34. Laudan, I. *Science and Values. The Aims of Science and Their Role in Scientific Debate*. Berkeley, Los Angeles, London. University of California Press. 1984.

Інформаційні ресурси

1. АЛЕХАНДРІА – бібліотека філософа. URL: <http://www.alexandria.org.ua/?fbclid=IwAR2sU8lhZAvhZ0CCGJ6tLGMGSLhUf3ZhOm4Xkhs9wпBv44KQупJ8w6iZDGM>
2. Бібліотека Гумер – Філософія. URL: https://www.gumer.info/bogoslov/Buks/Philos/index_philos.php
3. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. URL: <http://www.filosof.com.ua/Viblioteka.htm>
4. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.philsci.kiev.ua/viblio/index.html>
5. Історія філософії: Енциклопедія. Мн.: Інтерпрессервіс; Книжний Дом. 2002. 1376 с. URL: http://uanko.lib.ru/books/encycl/hist_of_philosofy_encycl_gricanov.htm
6. Ізборник. Електронна бібліотека. URL: <http://liborus.org.ua/kuhn/kuhn.htm>
7. Наука для дітей сталого розвитку: Спецвипуск матеріалів порічної міжнародної науково-практичної конференції «Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку» (Київ, 2020). *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. URL: <http://zbiynuk-nadu.academy.gov.ua/issue/view/12816>
8. Логос: філософско-літературний журнал. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/>
9. Статий розвиток: нова філософія мислення. Онлайн-курс Відкритого університету майдану. URL: <https://vutonline.ua/course/sustainability-new-philosophy-of-thinking/>
10. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. URL: https://shonl.chtyvo.org.ua/Shynkarko_Volodymyr/Filosofskiy_encyklopedychniy_slovyuk.pdf
11. Psylib: Електронна бібліотека. URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
12. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <https://plato.stanford.edu/search/searcher.py?query=philosophy>

Розробник:

канд. філос. наук,

доцент кафедри мистецтвознавства та

загальногуманітарних дисциплін

Ігор ШАМША